

A young woman with long dark hair and glasses is shown in profile, reading a book. She is wearing a white t-shirt with a purple pattern. The background is a blurred library with wooden bookshelves filled with books. A dark purple rectangular box is overlaid on the left side of the image, containing white text.

Skolegang og læring for børn og unge i udsatte positioner – centrale handleveje

Partnerskab om udsatte børn og unges skolegang og læring

Marts 2025

Udgivet af:

**Partnerskab om udsatte børn og unges skole-
gang og læring**

Layout:

Social- og Boligstyrelsen

Edisonvej 1, 5000 Odense C

Tlf: 72 42 37 00

www.sbst.dk

Download eller se publikationen på www.sbst.dk

Der kan frit citeres fra publikationen med
angivelse af kilde.

Partnerskab om udsatte børn og unges skolegang og læring

Social- og Boligstyrelsen og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har i samarbejde taget initiativ til at nedsætte et fagligt partnerskab med organisationer på skole- og socialområdet.

Formålet med partnerskabet er at styrke den faglige strategiske dialog og skabe større synlighed på tværs af skole- og socialområdet om udfordringer og mulige veje til at styrke indsatsen for en bedre skolegang for børn og unge i udsatte positioner.

Partnerskabets arbejde har særligt fokus på børn i børnehaveklasse til 10. klasse i grundskolen, som modtager en social indsats i familieafdelingen – fx forebyggende, rådgivende tilbud, støttende indsatser eller en anbringelse uden for hjemmet.

Formål og baggrund for handlevejene

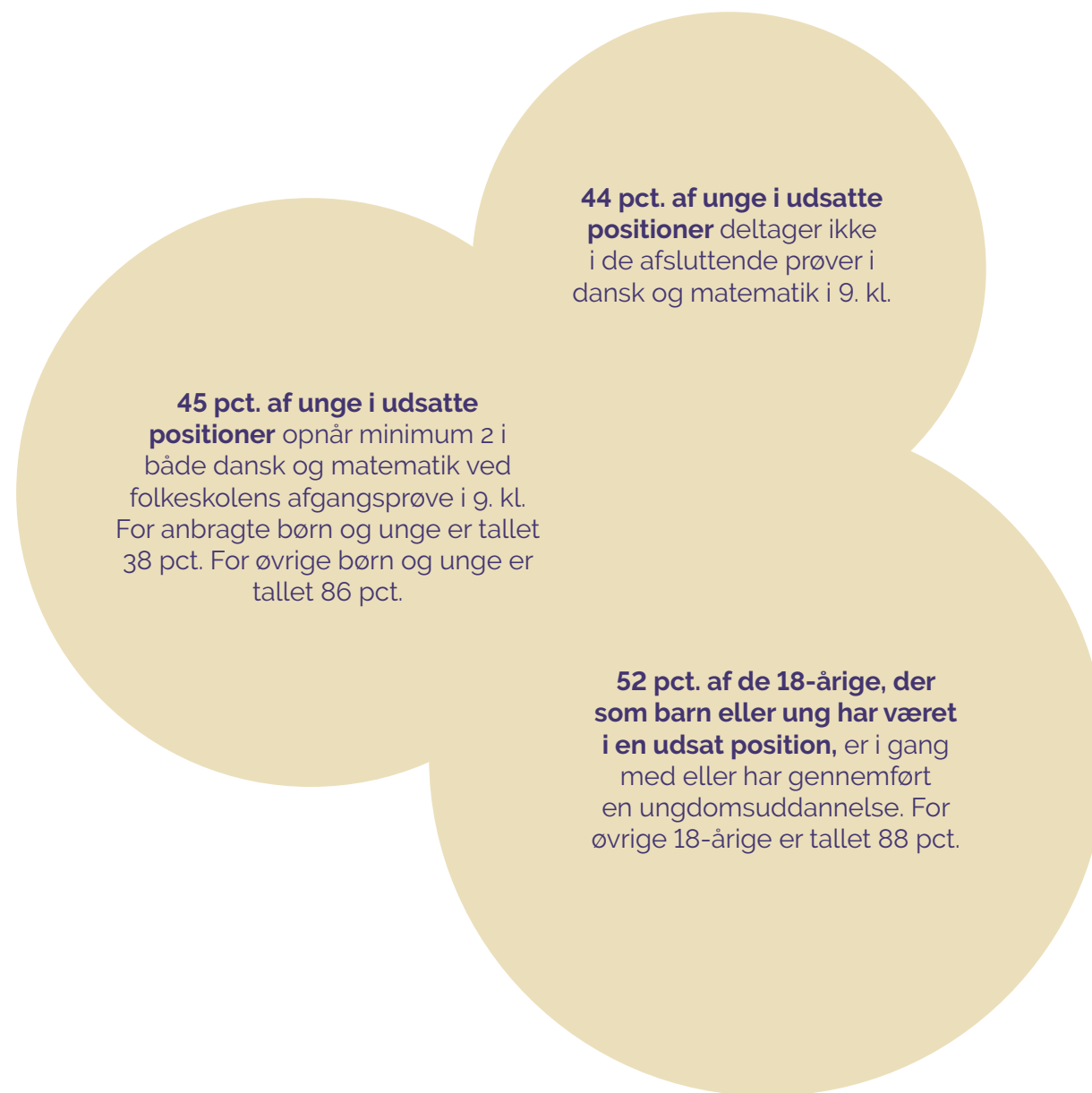
Børn og unge i udsatte positioner er i stor risiko for at få en mangelfuld skolegang. Mange forlader grundskolen med så ringe læse- og regnefærdigheder, at det begrænser deres muligheder senere i livet. Samtidig ved vi, at skolegang og uddannelse er en stærk beskyttelsesfaktor mod udsathed senere i voksenlivet. Børn og unge i udsatte positioner har brug for en god skolegang på lige fod med andre børn.

Der er behov for, at aktører på området rykker tættere sammen om den fælles opgave, det er at styrke udsatte børn og unges læringsudbytte i skolen. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og Social- og Boligstyrelsen har sammen med 25 centrale organisationer i Partnerskab om udsatte børn og unges skolegang og læring tegnet et fælles billede af de centrale udfordringer for at styrke social trivsel og faglig udvikling for børn og unge i udsatte positioner. Det har ledt til en fælles mission og fire centrale handleveje, som sætter retning for strategiske ledelsers arbejde med at skabe en bedre skolegang for børn og unge i udsatte positioner.

Ledelserne spiller en afgørende rolle for, at vi sammen i højere grad kan lykkes med at give udsatte børn og unge trivsel og faglig udvikling ligesom andre børn.

Handlevejene er derfor skrevet til strategiske ledelser i organisationer på skole- og socialområdet – kommuner, civilsamfundsorganisationer, faglige organisationer, vidensmiljøer og andre aktører på området.

Tak, for at du læser med!

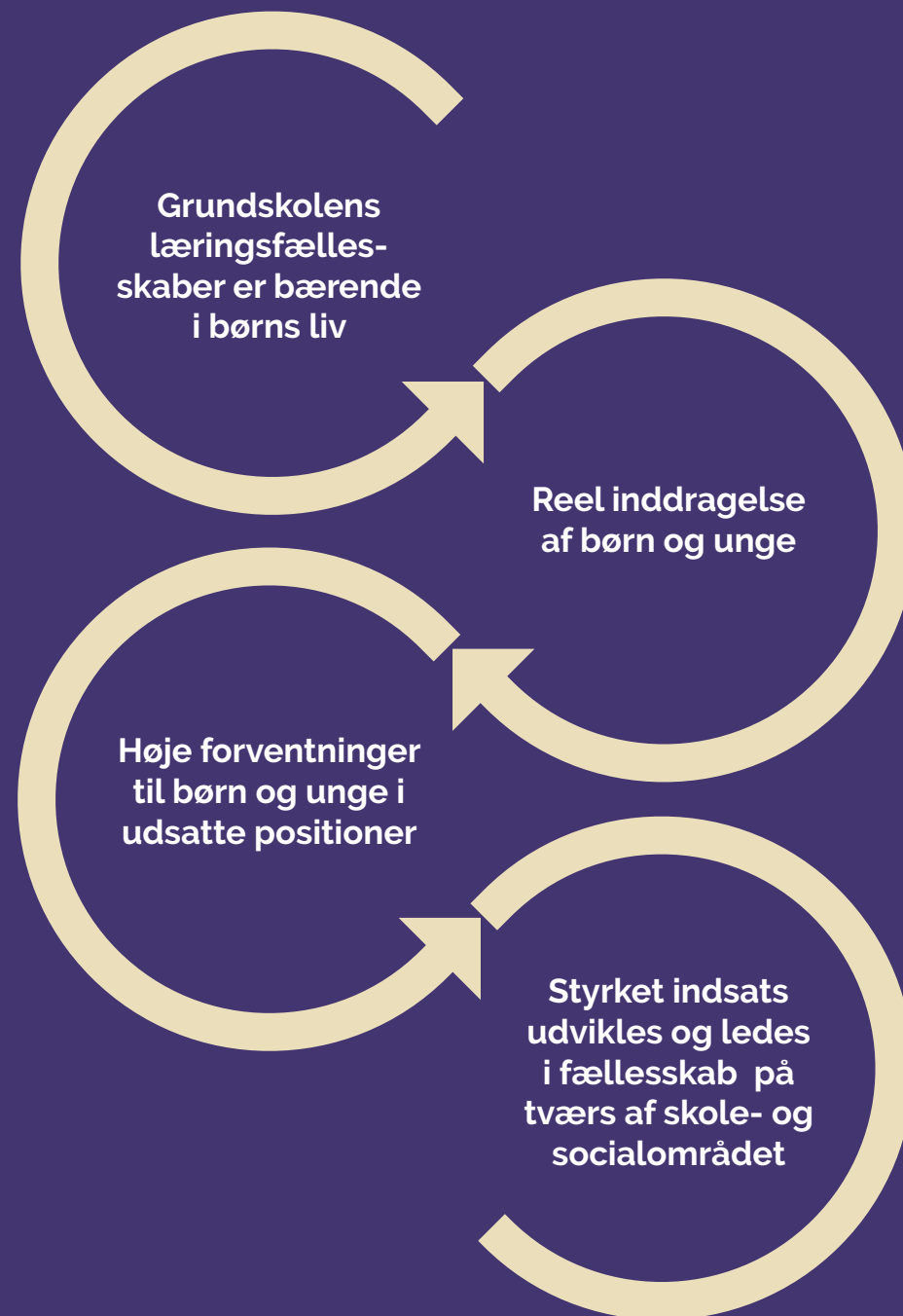
Kilde: Social- og Boligstyrelsens beregninger for skoleåret 2023/2024. Børn og unge i udsatte positioner dækker over børn og unge, som anbringes uden for hjemmet eller modtager øvrige støttende indsatser.

Mission

Udsatte børn og unge skal på lige fod med øvrige børn og unge bestå folkeskolens afgangsprøve og efterfølgende gennemføre en ungdomsuddannelse. Det er den vigtigste beskyttelsesfaktor, vi kan give børn og unge i udsatte positioner. Grundskolens almene læringsfællesskaber er de primære og bærende i børns liv. Alle børn har ret til at være en del af et positivt fællesskab.

Vi ved, at udsatte børn og unge ofte bliver mødt med lave forventninger til deres faglige udvikling og præstationer, eksempelvis om de kan få en afgangsprøve. Det er helt centralt, at vi tror på, de kan – på trods. Børn og unge i udsatte positioner ønsker sig frem for alt at blive mødt med høje forventninger til, at de skal og kan gå i skole og lære noget.

Hvis flere børn og unge skal have positive læringsoplevelser og en god skolegang, er inddragelsen af børnene og de unge helt afgørende både i skolen og i den sociale indsats. Børn og unges perspektiver og ønsker er en vigtig nøgle til løsninger, som kan hjælpe dem på vej og styrke såvel social trivsel som faglig udvikling. Det er en fælles opgave på tværs af stat, kommuner, civilsamfund, interesseorganisationer og fonde at udvikle kulturer med betydningsfulde voksne, som viser tiltro til børnene og ser deres potentialer. En styrket indsats må ledes og udvikles i fællesskab på tværs af social- og skoleområdet sådan, at den kan overskride faglige og organisatoriske barrierer.

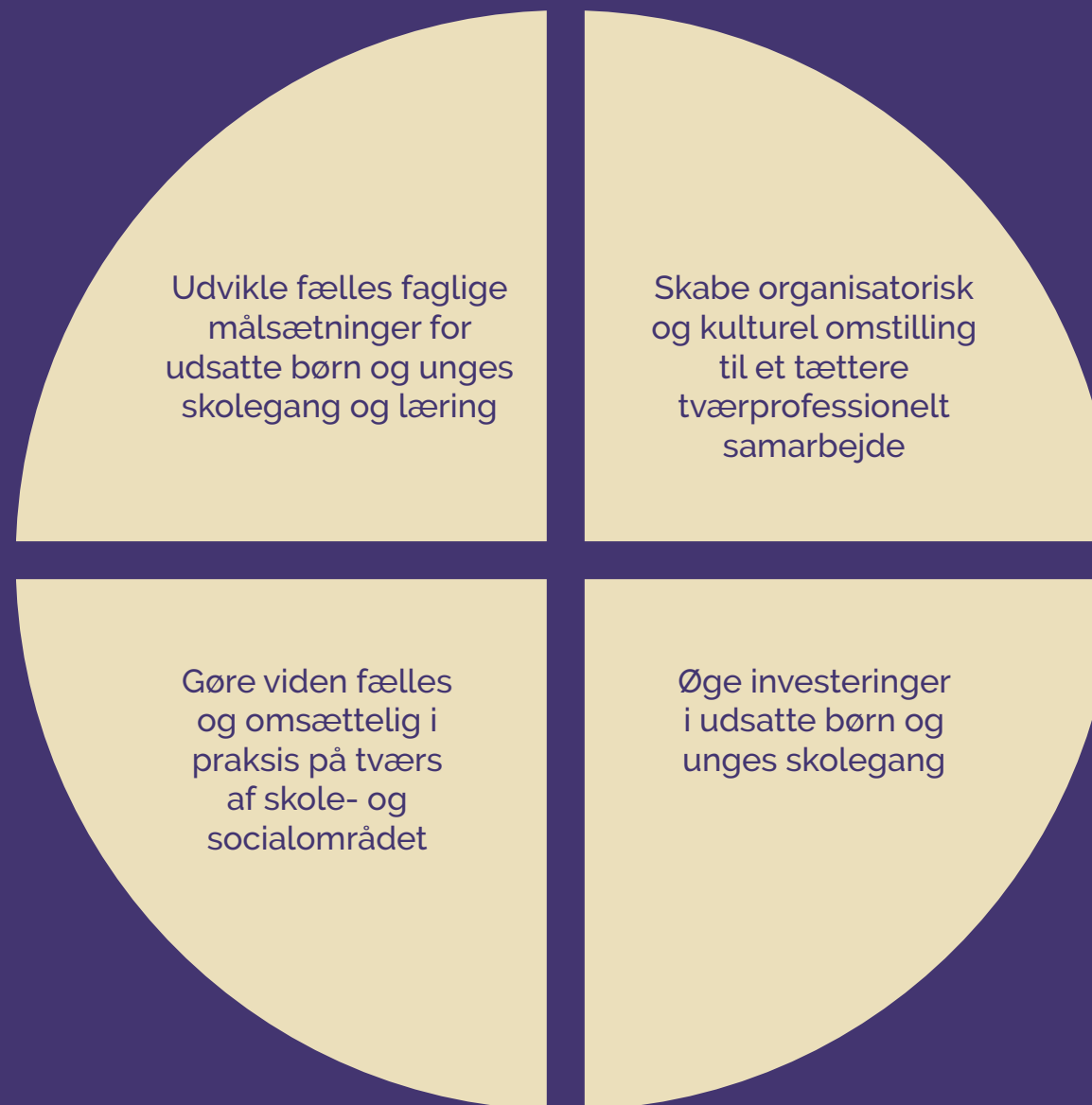
Handleveje

Partnerskab om udsatte børn og unges skolegang og læring har udpeget fire handleveje til at styrke skolegang for børn og unge i udsatte positioner.

Hver handlevej indeholder bud på fokuspunkter for strategiske ledelser. Fokuspunkterne italesætter faglige og organisatoriske forhold, opgaver og prioriteringer, der er væsentlige for, at strategiske ledelser og deres organisationer kan styrke skolegang og læring for børn og unge i udsatte positioner.

Handlevejene er ikke udtømmende, men vurderes at være centrale for, at strategiske ledelser på tværs af det børnesociale område og skoleområdet kan lykkes med at indfri missionen.

Du kan læse om handlevejene på de næste sider.

Retning for handlevej 1

Der er brug for en helhedsorienteret tilgang i arbejdet med at styrke skolegangen for børn og unge i udsatte positioner. Det fordrer et fælles udfordrings- og målbillede på tværs af det børnesociale område og skolen. Det gælder både fælles faglige målsætninger på strategisk ledelsesniveau og i praksis for de professionelle og for børn og deres forældre. De fælles målsætninger skal sætte retning for samarbejdet og tydeliggøre prioriteringerne i indsatsen.

Almenmiljøerne er bærende for indsatsen, men de konkrete løsninger til at indfri de fælles faglige målsætninger bør findes på tværs af skole, familieafdeling, civilsamfund, forældre og børn. For det enkelte barn eller den enkelte unge er det samtidig afgørende, at det er tydeligt, hvem der tager 'ansvar for at holde tovet' i den fælles opgave for at nå målsætningerne.

Fokuspunkter for strategiske ledelser

- Det er nødvendigt at lede den faglige opgave i fællesskab mellem skole og socialområdet efter fælles mål. Det kræver, at der fastlægges specifikke og målbare fælles faglige målsætninger, som alle kender og arbejder efter. De fælles faglige målsætninger kan være et styringsredskab på tværs af sektorer, fagområder og aktører.
- Når den fælles opgave ledes efter fælles mål for børns skolegang, kan indsatser samtænkes og tilbyde nye muligheder, der overskrider kendte grænser mellem områderne. Det er derfor samtidig afgørende, at de ansvarlige ledelser sikrer, at de fælles målsætninger bliver omsat i praksis, og at der løbende følges op på, hvordan de fælles målsætninger fungerer i praksis.
- Børnene og forældrene er eksperter i deres eget liv og må derfor inddrages i at formulere deres egne mål. Disse mål bør danne afsæt for tværsektorielt samarbejde om støtten til barnet, hvor barnets hverdag er holdepunktet snarere end de enkelte fagområder i sig selv. Børne- og ungeinddragelse er centralt for at skabe meningsfulde indsatser og for at styrke børn og unge i udsatte positioners tillid og tiltro til egne kompetencer.
- De almenmiljøer, som barnet indgår i, er bærende for arbejdet med at styrke skolegang og læring. Løsninger skal findes på tværs af skole, familieafdeling, civilsamfund, forældre og børn med udgangspunkt i de fælles målsætninger.

Handlevej 1

Udvikle fælles faglige målsætninger for udsatte børn og unges skolegang og læring

Retning for handlevej 2

Flere børn og unge i udsatte positioner skal lykkes med at få en god skolegang i almene læringsfællesskaber. Derfor er der behov for en organisatorisk og kulturel omstilling til et tættere samarbejde mellem skole- og socialområdet.

Et tættere tværprofessionelt samarbejde bør funderes i et fælles mindset og et fælles børnesyn, hvor børn skal ses i deres egen ret, samtidig med at de har krav på at være en del af fællesskabet.

Fokuspunkter for strategiske ledelser

- Det tværfaglige samarbejde på ledelses- og medarbejderniveau bør være overlappende og forpligtigende frem for blot koordinerende om støtten til børnene.
- Omstillingen til tættere tværprofessionelt og gensidigt overlappende samarbejde kræver både styringsmæssigt og økonomisk, at skole- og socialområdet filtrer sig tættere ind i hinanden, og at ledere på tværs arbejder tæt sammen om fælles faglige mål. Ressourcer kan fordeles fleksibelt mellem sektorerne baseret på identificerede behov og effektivitet.
- Det tværprofessionelle samarbejde om indsatser bør tilrettelægges med afsæt i det enkelte barns behov og med inddragelse af det enkelte barns perspektiv, men altid i sammenhæng med de lærings- og omsorgsmiljøer, som barnet indgår i – og med civilsamfundsorganisationer og fonde som vigtige samarbejdspartnere.

Handlevej 2

Skabe organisatorisk og kulturel omstilling til et tættere tværprofessionelt samarbejde

Retning for handlevej 3

Potentialet ved at hjælpe børn og unge i udsatte positioner til en bedre skolegang er stort både menneskeligt og økonomisk. Særligt kommuner har gavn af økonomiske investeringer i skolegang, fordi uddannelse for disse børn kan reducere fremtidige omkostninger til sociale ydelser og sundhed. Desuden får kommunerne øgede skatteindtægter ved at forbedre udsatte unges beskæftigelsesmuligheder gennem uddannelse.

Investeringer kan understøtte tidligere og forebyggende indsatser, hvor bl.a. socialfaglig specialpædagogisk viden bringes tidligere i spil på almenområdet og kan fremme forebyggende og inddragende indsatser på tværs af social- og skoleområdet. Investeringer i almene fællesskaber i og uden for skolen er afgørende for børn og unges hverdagsliv – fx hjælp til at mestre en skolehverdag og et fritidsliv.

Fokuspunkter for strategiske ledelser

- Der bør udvikles og afprøves investeringsmodeller til forskellige kommunestørrelser og eksempler på, at investeringer i skole-, fritids- og familieliv kan styrke børns trivsel og skolegang samt gavne udsatte børns og skolens fællesskaber.
- Det er centralt, at lokale og nationale beslutningstagere og direktioner får kendskab til, i hvilket omfang og hvordan investeringer i skolegang og et fagligt løft af børn og unge i udsatte positioner kan føre til langsigtede besparelser samt menneskelige og økonomiske gevinster.
- Et tættere samarbejde mellem fonde, kommuner og civilsamfund kan være en stærk løftestang for at hjælpe investeringer på vej, som bidrager med positive forandringer for børnenes trivsel og faglige udvikling.
- Det er centralt at inddrage børnene og brugerorganisationer i beslutninger om investeringer for at sikre relevans og meningsfuldhed.

Handlevej 3

Øge investeringer i udsatte børn og unges skolegang

Retning for handlevej 4

Eksisterende viden om, hvad der virker for at hjælpe børn og unge i udsatte positioner til en bedre skolegang, skal i højere grad omsættes og gøres anvendelig i det konkrete tværfaglige samarbejde i praksis. Viden findes, men der er behov for at fokusere på barrierer for at implementere eksisterende viden i den lokale praksis, og hvordan disse barrierer kan imødegås.

Viden er samtidig kun anvendelig, hvis den relateres til det enkelte barns viden og perspektiver. At gøre viden fælles handler derfor også om, at børnene, de unge og omsorgspersoners indsigter og perspektiver tillægges afgørende betydning i den fælles indsats på tværs af skole, familieafdeling og civilsamfund. Det fordrer stærke kompetencer i alle faglige miljøer til at inddrage børn og unges perspektiver – både at lytte til børnene og at tillægge børnenes perspektiver reel betydning i de handlinger, som sættes i værk.

Fokuspunkter for strategiske ledelser

- Udviklingen af et fælles fagligt mindset og børnesyn på tværs af skoler, myndighed, sociale tilbud og barnets omsorgsmiljø bør funderes i viden om betydningen af udsatte børn og unges skolegang, trivsel, læring og deltagelse i fællesskaber.
- At arbejde strategisk med kompetenceudvikling på tværs af skole- og socialområdet kan være en løftestang til, at fagprofessionelle i skoler, familieafdeling og sociale tilbud får fælles viden og kompetencer til at samarbejde om både børnenes trivsel, faglige udvikling og læring.
- Det bør være en strategisk og ledelsesmæssig prioritering at arbejde med at konkretisere viden i den lokale kontekst. Det indebærer opbygning af inddragelseskompetencer og -didaktik hos de voksne og handlekompetencer hos børnene og de unge.

Handlevej 4

Gøre viden fælles og omsættelig i praksis på tværs af skole- og socialområdet

I 2024 udgav partnerskabet et udfordringsbillede med otte centrale udfordringer for, hvorfor vi i dag ikke i tilstrækkelig grad giver børn og unge i udsatte positioner en god skolegang.

Udsatte børn og unges skolegang og læring – centrale udfordringer

Læs mere om Partnerskab om udsatte børn og unges skolegang og læring

Partnerskab om skolegang og læring

Partnerskab om udsatte børn og unges skolegang og læring

Marts 2025